

ERDEMI ÉLET

Máglyák égnak

Akik kilépnek az életből

Munkánélküli munkások leírják az életüket

Eltanácsolták Orfeuszról a horogkeresztet

Fekete farsang. — Pinceműhelyek és hatalmas vállalatok versenyeznek a bérek leszorításában

Az elárvult emberi kéz

Orfeusz az alvilágban

Cziffra Géza ahogy elindult és ahogy befutott

Álmodik a „Természettudományi Közlöny“

Duci öngyilkossága

A munka megbecsülése

lépes színház
filmelő

Segesvári szövetgyár vezérképviselete:
Vajda Béla
A R A D,
No. 1
Str. Alexandri

Bul. R. Maria

II. számú közlemény az Azugai - Bragadiru - Luther - Temesvári

sörök között husvétől pünkösdig rendezendő sorsolással egybekötött

SÖRVERSENYRŐL

Sárga plakát jelziazokat az üzleteket, melyekben minden sörfogyasztásnál

szavazócédulákat adunk. — Gyűjtse ezeket.

40 szavazócédula jogosít egy szavazatra, mivel csak az tudja elbírálni, hogy melyik a legjobb sör, aki mindegyikből többször ivott.

100 nyeremény

kerül kisorsolásra az általános nyereménysorsolásnál, melyben valamennyi leadott szavazat résztvesz. További

50 nyeremény

kerül kisorsolásra egy külön sorsolás keretében, melyben a győztes sörmátkára leadott szavazatok vesznek részt. Végül

50 díjjal

jutalmazzuk a szavazatok legszellemesebb indoklásait, melyek reklámcélokra alkalmasak és melyeket a hírlapokban közlünk.

200, azaz kettőszáz összesen a nyeremények és a díjak száma eddig, de nagyobb érdeklődés esetén újabb díjakat tűzünk ki.

MUTATVÁNYOK A NYEREMÉNYEKBŐL ÉS DIJAKBÓL:

10 nyeremény á 59 liter sör, 20 nyeremény á 25 liter sör hordóban, 60 nyeremény á 1 utalvány, mellyel pünkösdtől augusztus végéig minden nap, vagy minden vasár- és ünnepnapon ingyen íhat egy korsó, vagy egy pohár sört kedvenc sörcsarnokában.

Ragaszkodjék minden sörfogyasztásnál a szavazócédulához és csak olyan helyen igyék sört, ahol résztvesznek a sörversenyben.

Gyűjtse a szavazócédulákat!

Gyűjtse a szavazócédulákat!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

.....
Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztestviselőknél 300 lei.
.....

.....
Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.
.....

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hírdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek be, vagy bármelyik hirdető iroda utján is feladhatók. A hírdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegtől részten 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hírdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Máglyák égnek

(Arad.) Krisztus után 614 ben történt, hogy Omár kalifa alvezére, Amribn-e! Asz betört Alexandriába és elfoglalta a várost. Az alexandriai könyvtárban akkor 90.000 kötet könyv volt. Mindaz, amit az antik szellem, a hellén kultúra nagyot és maradandót alkotott, itt volt, ebben a könyvtárban. És Omár kalifa kiadta a parancsot: Pusztítsátok el az alexandriai könyvtárt! Pusztítsátok el Hellasz kulturájának és levegőjének minden írott bizonyítékát, az

Izlam harcosságainak nincs szüksége e zsongító és mákonyos tanokra. Vagy benne van-e a könyvek tartama a Koránban, akkor fölöslegesek, vagy nincs benne, akkor károsak!

Igy halt máglyahalált a Gondolat Alexandriában!

* *

A 18. század második felében Jean Jaques Rousseau megírja művét, amelynek címe: „Émile, vagy az új nevelés.” Forradalmi szakitás ez a könyv a múlt nevelésével, bátor utmutatás az új ember formálása felé. A francia parlament — 1762-öt irnak akkor — fölfigyel e műre, amelynek sorai között ott lüktet már a majdnem diadalmas carmagnole. A francia országgyűlés elégetteti Párizs uccáin a könyvet, ugyanazon a téren, ahonnan huszonzét évvel később új történelmet csinál Párizs népe!

De 1762-ben máglyahalált halt a Gondolat Párizs piacán!

* *

A legutóbb kor vandál dúlásainak nyolcadik hetében a Harmadik Birodalom ifjasága elhatározta, hogy három héten át nagy tisztítómunkát végez a köz- és magánkönyvtárakban. Elkobozzák és összehordják mindazt, „ami nem a né-

met szellem terméke“ és a három hét lejártával máglyákon fogják elégetni! Nyugodtak lehetünk: Teutoniában alapos munkát fognak végezni!

Máglyára kerülnek a „fajidegen“ könyvek Németországban. Már készülnek a nagy könyvégetésre. A külön erre a célra alakított bizottságok lázasan dolgoznak. Az állami könyvtárokból már kihajigálják a világirodalom remekeit, nagyhirű tudósok műveit, az emberi szellem ragyogó dokumentumait. Most egymásután sorrakerülnek a berlini városi és népkönyvtárak és mind a többi könyvtárak, amelyeknek megküldötték a nem árja és a marxista irodalom fekete-listáját.

Kétezerhétszáz író könyvei kerülnek a barbárság máglyáira

és a nagy könyvégetés napját ünnepnapnak nyilvánítják. Elégetik a német kulturát.

És miért ne tennék. Mi szükség van könyvre a Harmadik Birodalomban? Mi szükség van a szellemre ott, ahol az ököl uralkodik. A hitlerájnak nincs szükség kulturára, nincs szüksége irodalomra, tudományra, művészetre. Nemcsak a könyveket égetik el, hanem elüldözik kórházból az orvosokat, katedrájukról a tanárokat, vesztőház alá helyezik a gondolkozást és a sajtót. Legázolnak mindent, ami az emberi művelődés nagy eredményeire emlékeztet.

De legázolják önmagukat is.

Az egész művelt világ elfordul tőlük. Az emberiség legnagyobb szellemi megtagadják a valódi közösséget. Nemcsak árubojkottal felelnek a német hitlerizmusra, hanem politikai bojkottal is mindazok a népek, amelyek irtóznak a barnainges fasizmustól. És ezt már Németországban is észrevették. Az árubojkottot is, amely egyre elviselhetetlen helyzetbe sodorja a német külpolitikát.

Hugenbergék, vagyis a német nehézipar lapja, a „Deutsche Allgemeine Zeitung“, már a „politikai ösztönbiztonságot“ emlegeti a hitleráj felé és megállapítja, hogy

„egyre jobban szűkül az a gyűrű, amely Németországot körülfogja“.

A valóságban — Olaszországot leszámítva — el vagyunk szigetelve, írja Hugenbergék szócsöve. Es ez tagadhatatlanul így is van! Csak végig kell kísérni a néhány hetes hitleráj külpolitikai kudarcait. Ezek megmutatják, hogyan épül a német birodalom köré az elszigeteltség mély árka.

A négyhatalmi terv bukása volt az első kudarc, amely a német hitleri külpolitikát érte. Ezután következett a német demars Londonban, amelyre az a válasz, hogy külügyminiszter föntartja kifogásolt kijelentéseit. Ez a legsúlyosabb diplomáciai visszautasítás. Az angol közvélemény, amely pedig a hitlerizmus előtti meleg érdeklődéssel fordult a német birodalom felé, teljesen elhidegült, sőt élesen szembefordult a Harmadik Birodalommal.

Külpolitikai kudarcnak számít az is, hogy Németország nem kapott meghívást Rooseweltől Washingtonba.

Daladier legutóbbi beszéde pedig éles világitásban mutatta meg a francia politikai szembefordulását a barnainges fasizmussal és alig is volt rá példa, hogy valamly állam felelős politikai vezetője ilyen keményen és határozottan foglalt állást egy másik állam politikái fordulatával szemben.

Benes beszédéből is félreérthetetlenül kiderült a csehszlovák kormány és a kisantant ellenszenve a német barnainges diktatura ellen.

Az interparlamentáris Unio határozata is félreérthetetlen erkölcsi ítélet a német kormánypolitika fölött.

Ha az árubojkott és a politikai bojkott kétségtelen tényei mellett még a katolikus egyház főpapjainak megnyilatkozásait is figyelembe vesszük és nem feledkezünk meg arról, hogy

a tudományos világ is egyre érezhetőbben etutasító magatartást tanusít Hitlerék erőszakpolitikájával szemben.

akkor egyáltalán nem tulzás, ha azt állítjuk, hogy a német birodalmat a demokrácia, a szellem, a béke és a jogegyenlőség Európája drótsövénnyel veszi körül és nagyon jól látja a „Deutsche Allgemeine Zeitung“, hogy egyre jobban szűkül a gyűrű, amely Németországot körülfogja.

Ebben a szorosra zárt gyűrűben nem lesz könnyű dolguk a barnaingeseknek. A német demokráciát, a német szabadságot letiporhatták, de meg nem ölték. A belpolitikai napjait követni fogják az eszmélésnek napjai. A külső ellenállást nyomon követi majd a belső ellenállás.

A megszedített hitleri tömegeket egy ideig még talán sikerül cirkuszi mutatványokkal bódulatban tartani. De a cirkusz egyedül kevésnek fog bizonyulni.

Kenyérrel pedig Hitlerék nem tudják jóllakatni az éhezőket.

A külpolitikai kudarcok a legkevésbé sem alkalmasak arra, hogy ellefedtessék a belpolitikai kudarcokat. Külpolitikai sikerekre pedig Hitleréknek nincsen kilátásuk.

A marxista könyveket elágethetik, de azokat a gazdaság- és történelmet mozgató törvényeket, amelyeket Marx fölfedezett, meg nem semmisíthetik és ezek a törvények beteljesednek rajtuk...

* * *

És mégis mozog a föld. Csak a könyvet lehet elpusztítani, csak az embert lehet rabbilincsbe verni és megalázni. A gondolat száll a szelek szárnyán, gyorsabban, mint a máglyák pernyéje. A tanítás megfogant és jobban trágyázza a lelket, mint a hamu, amely a parázs után visszamarad a méltatlanul megtiport Földön.

Akik kilépnek az életből

(*Temesvár.*) Talán még sohasem volt az ember élete annyira reménytelenül kimért, mint manapság,

Bezárulnak körülöttünk a körök, egymásba futnak az utak és a lehetőségek parányian szűk területén a napot elfedő, viganasztalan, kopár, magas falak között tengődnek emberek, akik nem tudnak továbbjutni. Körülhatárolt életük elvezette őket egy foglalkozáshoz, abban a szaktudásno, a harania-idők pedig elrabolták előlük a munkát, az érvényesülést, a továbbjutás lehetőségét. Bezárulnak a kapuk, nincs kivezető s a nyomoruság labirintusában tántorogva és tépelődve csak tulajdon sarkuk nyomába léphetnek. Ó, hányszor támad föl az ilyen inséges-

kedő és a nélkülözés feketeségébe zuhant emberben a vágy: *kilépni az életből*. Legalább egy napra, néhány órára megszerezni a látszatát annak, hogy másként is lehet élni, gondtalanabban, lakályosabban, szépen. Mennyi elképzelés fonódik a gondolat köré: *ha egyszer lépteimet nem a szükség irányítaná . . .*

A valóságtól való menekülésnek egyik formája az álmodozás, amikor emberek magukra erőszakolják egy más világnak az elképzelését. jobb életkörülmények jelenlétének hitét és képzeletük vetítévésszámára rápergetik a forró képeket.

Látják önmagukat jórúhában, szép lakásban, az élet megszerezhető örömei között, boldogan mozogni, nevetni — élni. A keleti meséknek mindig visszatérő fordulata a bűvös varázsige, a: *szézáam nyilj meg*, ami után elénk repül a tömött aranyzsák, megterül az asztal, mienk lesz a legszebb leány. A repülő varázserejü szőnyeg, a bűvös köpeny, a csodatevő csizma mind mind foszlányai annak az emberi erőfeszítésnek, amely szét akarja repeszteni a köréje kovácsolódott és megfagyott életkereteket. Egy magántisztviselő kedden este betéft az egyik kávéházba és az étlap jobb fogásait tálaltatta föl. Az ingyencfalatokra bor következett és a záróóra idejében, amikor udvariasan prezentálták neki a számlát, uri fölényvel intett egyet a főpincérnek: „Csak lehörpintem ezt a kortyot“. Aztán kiment a mellékhelyiségbe és revolverével öngyilkosságot akart elkövetni. Az utolsó pillanatban csavarták ki kezéből a fegyvert. A kávéházban talán senki sem gondolt arra, hogy a nyomoruságos élet siralom lázában az elitelt a kivégzés előtt az utolsó kívánságát adta elő . . .

Arad előkelő közönsége

GH. ILICA

cipőszalonjában (v. Zrinyi-u. Bohu-spalota) szerzi be cipőszükségletét

Munkanélküli munkások leírják az életüket

Egy körkérdés tanulságai

Egy szociális kutatással foglalkozó egyesület körkérdést intézett munkanélküli munkásokhoz. Vácolni kellett „a munkanélküliség következtében beálló körülményeiket és a kísérleteket, amelyekkel a betevő falatot megszerezni próbálják“. A feleletek bevilágítanak abba a lelki átalakulásba, amelyen a munkások a munkanélküliség következtében keresztülmennek

Megdöbbenően érzékeltető az a kép, amit a nyomorgók *önmaguk* adnak magukról. Az élet lüktet az egyszerű leírásokban, az élet a maga meghamisítatlan nyers realitásával. Átélt szenvedések remegnek át a szavakon, hatásukkal semmiféle művészet nem mérkőzhetik.

„Tulajdonképpen talán nincs is rendjén, — így szól a körkérdésről szóló jelentés bevezetése, — hogy rideg tudományos elemzés tárgyává tegyük az emberi kétségbeesés jankiáltásait és azokat a vallomásokat, amelyek az élet legfájdalmasabb valóságait, megalázott emberek titkolt szégyenkezését tárják napvilágra. Ezért megkíséreljük, hogy magukat a munkanélkülieket szólaltassuk meg és a maguk által elbeszélésekből csupán néhány általános értékű gondolatot vonunk le.“

A felmondás

Az elbeszélések tárgya és módja a legváltozatosabb. Egy-némelyik teljes életrajz, amely átfogja az egész életet kora ifjúságtól kezdve, mások csak részletelbeszélések a munkanélküliség idejéből. A legdrámább pillanat a *munka elvesztésének pillanata*. Ez a jelenet élesen bevésődik a munkanélküli emlékezetébe és alig van olyan leírás, amely ne foglalkoznék ennek a feledhetetlen élménynek a visszaadásával. Ha majd a „munkanélküliség neurózisát“ így úgy tanulmányozzák, mint a háborus neurózist, különösen érdekelni fogja a tanulmányozókat az a pillanat, amelyben a katasztrófa teljes egészében rászakad a munkanélküli: a *fölmondás pillanata*.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

D.vatáruháza Arad, Strada Bratianu (Weitzer-János-ucca) 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonosságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oo oo oo

Egyik munkanélküli így írja ezt le :

Tehát fölmondtak nekünk ! Az első kérdés : vajjon a kinos ujság után is minden a régiben marad ? Mondjuk meg őszintén, hogy nem ! Aki érdeklődik a munkás lelkiállapota iránt, ilyen jelenet után különös képet lát. A főnök szavai után egyszerre minden megváltozik : emberek, gépek — egyik percről a másikra egészen más lesz a világ. Az emberek elkomorodnak, arcukon halálos sápadtság. Néhány pillanat múlva csoportokba verődnek, hevesen beszélgetnek. A gépek, mintha csak tul akarnák harsogni a rettenetes és szorongó gondolatokat, mindig erősebben dübörögnek. Így kezdődnek a céltalan vegetálásnak hosszú-hosszu hetei.

Hogyan él a munkanélküli

A drámának második jelenete otthon pereg le, amikor a munkás kénytelen közölni hozzátartozóival, hogy elvesztette munkáját. Ettől fogva kezdődik számára tulajdonképen az új élet. Hogyan fognak megélni ? A jelentésben e szempontból csoportosított közlések a következő eredményt mutatják :

A munkanélküli és családjának főjövédelmi forrása alkalmi és a véletlen adta foglalkozásokból ered. Csomaghordás, kifutószolgálat, kis javítások, uccai árusítás. Az asszonyok mosást, házi munkát vállalnak. Másodsorban következnek a különböző segélyek igénybevétele. Ha a törvényes munkanélküli segély megszűnik, akkor a különböző intézményektől nyert segélyek után való futkosás következik. A leírások tanuskodnak róla, hogy ez nagyon kinos dolog a munkások számára. A család, rokonok, ismerősök segítsége a harmadik forrás. Erre nem lehet számítani és hamar kimerül. Végül a hitel két formájával kénytelen számolni a munkanélküli költségvetése : a boltostól nyújtott hitelezés és a házbértartozás. Mind a kettő gyorsan lejár és a végén a család az uccára kerül.

A munkanélküliség első szakasza lázas munkakeresésben telik. Eleinte még tart a reménység.

Egy fiatal munkás így jellemzi ennek az időnek a lelkiállapotát :

Holnap újból nap lesz. Új nap, amikor már biztosan találok munkát. Úgy kapaszkodom ehhez a gondolathoz, mint egy mentődeszkához. Úgy érzem, hogy ez az utolsó szál, ami az élethez köt . . . Elűzöm magamtól azt a gondolatot, hogy jöhet egy nap, amikor nem tudok kikelni az ágyamból, nem tudok kimenni az uccára . . .

De nagyon sokszor nem vezet eredményre a munkakeresés. — „A legkínosabb és legundokabb munka, mert semmi sem jár érte“ — mondja egy másik.

Május 4-én

kezdődnek a 3. román állami osztálysorsjáték huzásai. Saját érdekében ne mulassza el szerencseszámait mielőbb megvenni az

ARADMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁRNÁL

A pusztuló otthon

Előbb vagy utóbb minden munkanélküli a legborzalmasabb nyomorba jut. A butorok egymásután tűnnek el. A lakás rendetlen és rideg lesz. Már nincs mivel világítani este. A ruha elnyű és elrongyolódik. Egyik munkanélküli így írja le egy másiknak az otthonát, amelyben az négytagú családjával lakik:

Abból élnek, hogy az apa szalmagyékényeket fon, a melyeket a piacon, meg a házakban árusít.

Jó, ha egy héten 15—20 gyékényt elad, olyan áron, ahogy éppen lehet. Olyan nyomoruságosan, olyan szűkösen élnek, hogy azt elképzelni sem lehet. Tizenegy óra után ebédelnek. Ez az ebéd olajjal vagy faggyuval főzött tányér levesből áll és néhány burgonyából. Hetenként legföljebb egyszer esznek kenyeret. Négy és öt óra között van a főétkezés, ami szintén egy tányér krumplilevesből áll. Így megy az élet nap-nap után, év-év után. A munkanélküli számára nincs ünnep, nincs vasárnap. Mindig ugyanazt eszik.

Este hat óra. A szoba már sötét. Mindenki alszik.

Azaz dehogyan alszanak: csak lefeküdtek és senki sem szól egy szót sem. Mély csend van. Mindegyik a maga gondjával van elfoglalva. Mindenkinek van valami baja, ami emészti, kinozza. Dehogyan alszanak. Nem tudnak aludni. És jön az éjjel. Néma, mint a sir és hosszú, mint az örök-kévalóság. Nem alszanak, mert a hideg dermeszti és az éhség kinozza őket.

A szoba egyik sarkában kuporog egy ember, éjjelnappal. A szalmafonatókat csinálja, ezután illoszevarmja, laposra nyomkodja. Összeszorult melle nehezen lélegzik. Homloka verejtékes. Kinyújtja fáradt, sovány karjait. Ez a családapa. Dolgozik, dolgozik, szakadatlanul, hogy minél hamarabb elkészüljön a gyékényekkel, hogy aztán vihessen házról-házra, kiáltva-kinálgatva áruját: „Gyékényt vegyenek!”

A szoba hideg. Csak akkor gyujtanak tüzet, ha főznek valamit. . . . Akkor is csak úgy, ha a kisfiu szemet szedett föl az uccán, amit a szeneskocsik elhullatnak. . . .

A legelső áldozat a gyermek. Egészen külön fejezete ez a munkanélküliség tragédiájának. A válaszok közt egy se volt, a mely ne foglalkozott volna a szülők kétségbeesett küzdelmével, hogy megmenteni próbálják gyermekeiket az éhségtől.

A munkanélküli gyermeke csak látszólag gyermek. Sovány, ványadt, sápadt és beteges külsejű. Fejecskéjében sok szomorú, fájdalmas emlék, szenvedés és csüggedtség. Sose gondtalan. Sose vidám ez a gyermek. Csak külsejében gyermek. De viselkedése a nagyokéhoz hasonlít.

Eleinte a gyermekek sirtak, amikor enni akartak. Ideoda ténferegtek a szobában, lökdösték egymást, ami aztán siráshoz és veszekedéshez vezetett. Anyjuk, hogy megbün-

Kiváló minőségű tölgy és
induton szárított bükk

parketta

előnyös
árban

Kornis Testvérek r.t.-ná

Arad Strada Alexandri 1. — Volt Salacz-ucca — Telefon 501.

tesse őket, vaktában rájuk vágott a homályban, mert bizony nagyon ritkán van világosság este a mi jégbarlangunkban. De amikor a gyermekek sirni kezdtek, anyjuk is velük sirt, leült hozzájuk a konyhakőre, átölelte őket és mind a négyen forró könnyeket sirtak.

De aztán abba hagyták a sirást. Elkomorodtak és elhallgattak. Az arcuk megmerevedett, mintha kőből vésték volna. A szemük kitágult és fokozódó félelem tükröződött bennük. Mennyi szomorúságot lehetett kiolvasni az ilyen gyermekszemekből. Régen lefagyott a mosoly az arcukról. Az öröm megszökött innen. Elűzte az éhség, a munkanélküliség.

A hatás . . .

Két csoportba lehet osztani a munkanélkülieket, aszerint, hogy milyen erkölcsi és szellemi hatást gyakorolnak rájuk a megváltozott életkörülmények. Az első csoportba azok tartoznak — és ez a nagyobb csoport — akik nem vesztik el hitüket. Biznak abban, hogy majd jobbra fordul minden. A fiatalok ellenben lázadznak a társadalom ellen, kritizálnak, gondolkoznak. A második csoportot a lezültek alkotják. Ezekből lesznek a csavargók, tolvajok, banditák, a nők közül pedig a prostituáltak. Hogyan jutnak ide? Hosszabb-rövidebb ideig ezek is megpróbálják, hogy megmaradhassanak osztályukban. Végül is lecsuszznak. Ezek persze nem nagyon vesznek részt az ilyen körkérdésekben.

Mint mondtuk, a kritikai szellem különösen az első csoportnál mutatkozik. Ezek a munkanélküli munkások épen úgy szenvednek a szűkség, mint az állandó megaláztatás következtében. Keresik az okokat. Eljutnak a politikához, a gazdasági és vagyonelosztódási problémákhoz.

Az élet elgyávított. Sokszor kedvem volna levenni a kalapomat a világ előtt és alázasosan könyörögni: „Alkalmazzatok! Alkalmazzatok! Hűségesebben fogok szolgálni, mint Tamás bátya. Hordom a köveket palotáitok építéséhez, dolgozni ígok földeteiken. Csak engedjétek, hogy alhasam és ehessem. Ó, én még meztelenül is járhatok. Ezzel nem törődöm.“

Aztán egyszerre szégyelni kezdem magamat. Szégyen? Mi az a szégyen? Aki úgy beszél, mint én, az érezhet még szégyent?

Lehet-e csodálni, hogy alig van a leírások közt olyan, amely ne említene öngyilkosságot vagy bűncselekményt?

Rövid kivonatban, néhány mondatban próbáltuk érzékeltetni „a munkanélküliek memoárjait“. A lehangoló légkör, a tragikus elbeszélések ellenére is a jelentés azt a benyomást teszi, hogy óriási erkölcsi erő van mégis az emberekben, amely az örvény szélén is visszatartja őket. Ez az erő *a munka szeretete*

Mindennemű fűszer és csemegeárúk
legjobb m nőség- **ÉLES** fűszer- és cseme-
ben, legolcsóbban **ÉLES** geüzletében o—o

Az a szeretet, amely az elvesztett munka után való rajongással változik át — az ember csaknem azt mondhatná, hogy epedés az elvesztett paradicsom után. Olyan mélységes a munka imádata a munkából kizártaknál. Valamennyi leíráson keresztül vonul ez a gondolat:

Adjatok munkát és kenyeret! Adjatok jogot az élethez! Engedjétek, hogy fölnevelhessük gyermekeinket az állam számára! Holnap talán már késő lesz; a kezünk munkára vágyik! Nem vagyunk hozzászokva, hogy a zsebünkbe mélyesszük. Dolgozni akar a kezünk! Alkotni, építeni! De ha ez az állapot örökké így tart, rombolni is tud ez a kéz! Es a másik így szól:

Nincs mit beszélni! Minden céltalanná és haszontalanná vált. Csak annak van értelme, ha munkát kapok.

Mert, bizony Isten, mit akarhat egy munkás egyebet, mint munkát? És miért nem kaphat? Miért akadályozzák természetfölötti erők vagy az emberek rosszasa és gyűlölködése a munkást abban, hogy a munka jótéteményét élvezhesse? Miért?

Ó, mikor lesz vége ezeknek a szenvedéseknek? Mikor lesz vége a nyomoruságunknak? Nekünk, akiknek erős és fiatal karunk van, hogy dolgozhassunk, hogy aztán embermódra élhessünk? Mikor halljuk ismét a gyárak szirénájának hangját? Amely hirdeti, hogy van újból munka. Mikor jön ez már meg? Mikor?

Ó, munka, munka, áldott munka!

Szenvedéseken és megpróbáltatásokon keresztül jut el az ember, hogy még jobban megbecsülje a lét egyetlen feltételét és igazi értékét: a munkát.

Eltanácsolták

Orleuszról a horogkeresztet. — Az orvosi kamaránál legyelmit kértek a német gyógyszereket bojkottáló orvosok ellen

(Arad). Régóta nem volt nemzeti mozgalom, mely rövid idő alatt olyan széles körökben hullámozott szerteszét, mint a hitlerizmus. Hatását talán legjobban a francia forradaloméval hasonlíthatnánk össze, mint amely épügy

akció és reakció váltott ki az egész világon, mint a német nemzeti szocializmus. Avval a különbséggel, hogy a modern sajtó és a rádió megsokszorozták a terjedés gyorsaságát és ami annakidején évekig tartott, az most pár hét alatt folyt le szemeink előtt.

A hitlerizmus hullámai Aradra és a Bánátba is eljutottak és még a német néptömegek között szimpátiát váltottak ki, addig a zsidóság körében érthetően nagy

ellenhatást keltettek. A szenvedélyek nálunk is összecsaptak és bár a felidezett vihar nem volt olyan erős, mint Csernovicban, még mindig tart a viszály az egyes társadalmi osztályok és nép fajok között. Hitler ide dobta közénk is Eris almáját. Amig azelőtt a legbékésebb egyetértésben éltek együtt Erdély és a Bánát népkisebbségei, addig most az elmentétek kiéleződtek közöttük.

Két érdekes mozzanatát jelezhetjük ennek az egyenetlenségnek. Egyik az Orfeusz a pokolban utolsó előadásán pattant ki, a másik sokkal komolyabb ennél és az aradi orvosi kamarát foglalkoztatja néhány nap mulva.

Az Orfeusznek egyik mulattató és kedves ötlete volt, hogy Mars hadisten Hitler maszkjában jelent meg a színpadon és „Heil” kiáltással üdvözölte Jupitert. A főisten viszont ékességül *Mogendovidot* és *Horogkeresztet* akasztott magára, amikor a Közvélemény látogatását várta. A zsidók nem sértődtek meg az éretlen tréfán, egyik táncsoport német hozzátartozói azonban a husvét keddi előadás után jelentést tettek a német szövetségnek. Az eset következménye az lett, hogy a német kislányokat eltanácsolták az Orfeusz előadástól és a tanácsok egy része az utolsó alkalommal már nem is vettek részt azon.

A második ügy. Az aradi orvosi kamarához néhány nappal ezelőtt beadvány érkezett, melyet több közismert aradi orvos irt alá. Ebben

felhívják a kamara figyelmét arra, hogy az aradi zsidó orvosok bojkottálják a német gyógyszerkülönlegességeket és ezzel megszegik orvosi kötelességüket.

A legszigorubb megtorlást kéri a zsidó orvosok állítólagos bojkottjával szemben. A beadvány nagy feltűnést keltett nemcsak az orvosok, hanem a nagyközönség körében is és most érdeklődéssel várják az orvosi kamara hivatalos állásfoglalását ebben az éppen nem mindennapi ügyben. Értesüléseink szerint az orvosi kamara jövő heti ülésének tárgysorozatára már ki is tüzték a feljelentő orvosok beadványát és így ebben a kényes kérdésben először az aradi orvosi kamara nyilatkozik hivatalos véleményt.

Tavaszi ujdonságok férfi és női szövetekben

valamint selymekben megérkeztek és azokat gyári áron árusítjuk

SERILANA

Minorita
palota

Minorita
palota

Fekete farsang.

Pinceműhelyek és hatalmas vállalatok versenyeznek a bérek leszorításában,

(Arad.) Most már társasjátékként játszik. Hónapról hónapra, munkahétről munkahétre, munkáról munkára, új és új „meglepetésekkel“ kedveskednek a munkáltatók.

Ismét megindult — egészen hullámszerűen — a béreszorítások, a fizetésleszállítások sorozata. Egyre-másra érkeznek hozzánk hírek úgy az ipari munka, mmint a magánalkalmazotti réteg területéről és ezek a hírek hajmeresztőnél hajmeresztőbb bérkurtításokról, fizetéscsökkenésekről adnak számot.

Váltig tagadjuk és a gazdasági élet eseményei mellettünk tesznek tanubizonytságot, hogy bármiféle gazdasági válságot a bérek és fizetések leszorításával enyhíteni vagy megszüntetni lehetne. Valljuk, amit az elmélet és a gyakorlat egyaránt igazolt, hogy

a javulás útja a fogyasztóképesség helyreállítása és a fogyasztóképesség fokozódását csak a bérszínvonal emelésén keresztül lehet elérni.

A munkáltatói mohóság azonban erősebb a gazdasági megfontolásoknál, a kapitalizmus nem lát túl a zsebén és imbolygó hajójának biztos partok felé való kormányzása — *szerinte* — csak a bérek és fizetések leszállításán keresztül történhetik.

De még ez az utszéli bölcsesség sem kaphat felmentvényt az új fizetésleszállításokkal és bérredukciókkal kapcsolatban. A tragikus válság nem lett még tragikusabb A gazdasági élet pangása nem lett még kimélyedtebb. A csődök és fizetéseképtelenségek száma nem emelkedett. A váltó-óvások statisztikája — amilyen kedvezőtlen önmagában — nem mutat újabb kedvezőtlenebb eltolódást. Itt nem gazdasági, hanem tisztán és kizáróan hatalmi szempontok érvényesülnek.

A munkáltató pontosan tudja, hogy mekkora a munkanélküliség, hogy egy munkahelyre száz munkavállaló akad, ismeri a közvetítők adatait és ismeri a maga tapasztalatából azt a protekciós áradatot, amely a műhelyek és irodák ajtait döngeti. A munkáltató kezében mindennél hatalmasabb fegyver van: az éhség fegyvere és a munkáltató visszaél ezzel a fegyverrel.

A válság sujtotta munkás és alkalmazott *mindent* megtesz a maga életének és existenciájának védelmére. Csak-hogy ez a *minden* nagyon kevés akkor, ha magára hagyják

a tőkével folytatott harcában. Ha nem siet segítségére az államhatalom, a közület, amelynek sem szociális, sem gazdasági szempontból nem lehet közömbös az elnyomorodás előttiük lejátszódó folyamata. A társadalmi béke előfeltétele a megélhetés. A kiegyensúlyozott államháztartás nélkülözhetetlen kelléke az adófizető képesség. Az állampolgár fennmaradásának elengedhetetlen követelménye a megélhetésére szükséges összeg előteremtésének lehetősége. Csupa közhely és csupa elemi igazság és ezeket a közhelyeket és elemi igazságokat mégis hiába prépikáljuk

Az állam szociális igazságtévése késlekedik az éji homályban. A minimális munkabérekéről szóló törvény végrehajtása megszüntetné ezt a szégyenteljes állapotot.

Kis pinceműhelyek és nagy gyárak, zugirodák és hatalmas iparvállalatok versenyeznek egymással a bérek leszorításában, hogy a munkás és alkalmazott élettartása és megélhetése a bérek és fizetések megszabásánál egyáltalán nem szempont és hogy korlátlanul érvényesül a kereslet kínálat ember-telen törvénye.

Visszajutottunk a korlátok közé nem szorított mohóság szégyenletes és fájdalmas kinövéséhez. Az új fizetésleszállító, béreszorító hullám kötetenségünké teszi nemcsak a tiltakozást, hanem a figyelmeztetést is. Az elnyomorodó osztályok érdeke, de ezenfelül általános társadalmi érdek is, hogy

ennek a fekete farsangnak erős szóval és erős kézzel haladéktalanul véget vessék.

Az elárvult emberi kéz

(Nagyárad.) Nincsen a világon csodálatosabb gép, mint az emberi szervezet, nincsen nagyszerűbb szerszám, mint az emberi kéz. A Föld lakói közül két lábon járó, tagoltbeszédű,

gondolkozni tudó ember átformálta a maga szükségletei szerint az egész világot. A vadállatokat kiirtotta, a vizeket szabályozta, a tengereket megnyergelte, a levegőt meghódította, a folyókat átívelte, a hegyek kincseit föltárta, a földeket megművelte, városaiban

megteremtette a kulturát, a primitív népeket civilizálta, a technika révén csodálatos eredményeket ért el, a tudomány eszközeivel és segítségével fölmérte az élet mélységeit és magasságait s meghosszabbította az emberi életet.

Amikor azonban a legnagyobbat akarja elérni, amikor a nagyszerű gép az ember csodálatos szerszámával, az emberi kézzel mentesíteni akarta a munka jó része alól az em-

beriséget, hogy könnyebb legyen az élet akkor az a társadalmi rendszer, amely körülveszi,

*az alkotónál többre becsüli a sápadt aranyat,
a munka eredményei fölé helyezi a hasznot*

és a javak szörnyen igazságtalan elosztásával pusztulásba dönti az embert. Az a nagy technika, amely száz esztendő alatt ezernyi csodával ajándékozta meg az emberiséget, lehetővé tenné, hogy minden földi halandó a gépek segítségével napi kétórai munkával előtedemtse a szükségleteinek fedezéséhez szükségeseket. Paradicsom lehetne az élet a Földön, ha a munkás megkapná az ő bérét, ha a termelés a dolgozó közösségek és nem egyes kiváltságosok javát szolgálná.

A csodálatos gépezet, az ember s a nagyszerű szerszám, az emberi kéz elárvult. *Ötvenmillió a muukanélküliekszáma.* Óriási tömegek nyomorognak és mialatt nyers anyagokban és készárúkban roppantarányu a bőség, a világra rászakadt a legszörnyűbb inség. A géptechnika pedig dolgozik tovább. Öt angol nagybank ujtalálmányu gépeket alkalmazott.

Egy-egy ilyen „bankhivatalnok-gép“ 60 hivatalnok munkáját végzi.

és többek között óránként 60.000 tételt vezet be a könyvekbe, följegyzi és ellenőrzi a be- és kifizetett összegeket, a betétkönyvek és csekkok főkönyvi számát, kiszámítja az egyenlegeket és kamatokat s a hibákat vörös cédulák kidobásával jelzi. *BA píttsbürgi Melloni ipari kutató intézet* pedig föltalálta *az önmagát tisztító cipőt.* A bőrt különleges fénymázzal készítik ki, amely a láb melegének hatása alatt állandóan fényes marad.

Ujabb és újabb gépcsodák kezdenek zakatolni.

Ujabb és újabb találmányok tesznek fölöslegessé munkálkodó emberi kezeket.

A technika minden új alkotása munkátalanságra sorvaszt újabb és újabb tömeg dolgozó kezét és az emberiség, amely önmagát ünneplő hódolattal fogadhatná tulajdon teremtő zsenijének alkotásait, elborult szemmel tekint a nagyszerű új gépekre, a robotemberekre, amelyek mértéktelenné fokozzák a világnyomorúságot, mert

a mai társadalmi rendszerbe a gépek nem a dolgozó ember könnyebb életét szolgálják, hanem elveszik előle az utolsó falat kenyert is

Utazás előtt

ne felejtse el megvenni az Erdélyi Élet legújabb számát

Orfeusz az alvilágban

(Arad.) Mit szólnak ehhez a színházi válság könnyörtelen hajtogatói? Mit szólnak, akik már elparentálták a színpad művészetét és váltig azt mondogatták, hogy a színház nem tud megküzdeni a hangosfilm konkurenciájával? Néhány héttel ezelőtt Szendrey Mihály szintársulata három új operettel egy-szersem tudta megtölteni közön-séggel az aradi színházat, hus-vétkor pedig az Aradi Ujságíró-

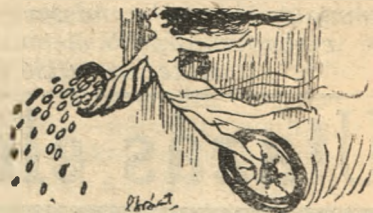
szervezet négyszer zsúfolt házak előtt ujitotta fel Offenbach vigoperáját, az „Orfeusz a pokolban”-t és a negyedik elő-adásról még annyian távoztak el jegy nélkül, hogy ötödször is megtöltötték volna a színházat. Ezt a csodát érdemes egy kissé közelebről is megnézni, okait kutatni.

Mindenekelőtt a darab. A több mint félszázados vigopera szövegét Fekete Tivadar egészen átdolgozta, modernizálta és szellemes ötletekkel tüzdelté teli. Offenbach megjelenése a nézőtérén, Pluto motorbiciklijé, az Olimpusz telefonja, Mars isten Hitler Maszkja mind az ő leleményes fejéből született. Offenbach gyönyörű zenéjét teljesen és sértetlenül tartotta meg az új átdolgozás, melynek legnagyobb értéke: jól énekelhető és frappáns versszövegei. Az eredeti zenén kívül azonban modern zeneszerzők egész sorának műveivel tették még hatásosabbá a partitúrát. Szegő Nándor aradi zeneszerző néhány Offenbach ariát dzsezszesített meg, Kálmán Imre, Irving Berlin és mások számai pedig, mint betétek szerepeltek, valamennyi a cselekményhez alkalmazott szöveggel. Héjja Ilonka, karmesternő tanította be nagy precizitással az énekeket a szereplőknek és vezényelte a hatalmas kórust az előadásokon a színpadról. A 40 tagú Gutenberg vegyes kart Kováts Gyula karnagy készítette elő és ismét beigazolta, hogy egyike a leghivatottabb dalárda karmestereknek. A filharmonikusok kiváló zenekarát Shuk Lajos karnagy vezényelte a próbákon, azonban működési engedélye hiánya miatt az előadásokon már csak nézőként vehetett részt. Helyette Csányi Mátyás került a dirigensi pultra, aki bravuros bengrásával megmentette az első előadást az elhalasz-

Főnyeremény:
5,000.000 lei

**Miért ne
Ön lenne a szerencsés
nyerő ? !**

Vásároljon osztálysorsjegyet az

Aradi Általános Takarékpénztár Rt-nál

tástól és mindvégig oly lendülettel vezette a nagyszabású zenei művet, oly szorosán tartotta kézben a zenekart, kórust és magánénekeseket, hogy ezáltal az együttest fővárosi nivóra emelte.

Ehhez természetesen nem kis mértékben járultak hozzá a kiváló szereplők, akik valamennyien a művészi elhivatottságról tettek tanubizonyságot, akár tényleg hivatásos művészek, akár pedig műkedvelők a magánéletben. Orfeuszt Jankáné Betegh Bébi gamines humorral és decens bájjal személyesítette meg. Euridiké szerepében Tátray Kornélia tüntető hangját és klaszikus énektudását mutatta ismét be, amit bár hangversenyein sokszor megcsodált már az aradi közönség, most új oldalról ismert meg a zenekari kíséret színes aláfestésével. A közvélemény alakjára tökéletesebb beszélőművészt keresve sem lehetett volna találni Lászlóné Prohászka Elviránál, aki kedves megjelenésével is hatott. Dianát R. Hegedüs Béby játszotta és nemes csengésű, magas szárnyalású hangjával a szerep legjobb alakítói közé emelkedett. Cupido szerepében Salamon Mária vérbeli szubretnek bizonyult, aki minden tekintetben a színpadra termett. Rodler Manyit csodaszép alakja és ragyogó megjelenése egyenesen predestinálták Vénusz szerepére. Junot Kiss Mariska játszotta a tőle megszokott egyéni humorral. Mercur szerepét Demeter Olga közvetlenül, nagyon ügyesen mondta el. A férlistereplők közül elsősorban kell megemlékezni Bing Jánosról, aki Plutót annyi tehetséggel játszotta és oly szépen énekelte, hogy igazán sajnálhatjuk, hogy nem gyakrabban lép a világot jelentő deszkákra. "Inke Rezső régi, szívesen látott ismerőse az aradi közönségnek. Jupiteret játszotta kitűnő elgondolásban. Az ő érdeme egyébként a színpadi játék zavartalan gördülése is, mint rendezőé, aki a sok szereplőt pompásan hangolta össze nagyszerű együttesé. Kun Dezső mint Morfeus, Olasz Lajos, mint Mars és Faludy Károly, mint Styx Jankó valóságos pillérei voltak ennek az előadásnak. Pilisi Gyula, mint ördögfióka ügyesen szerepelt az előjátékban, épügy mint Lendvay Ferenc, aki tökéletes Offenbach maszkjával idézte fel az első nyiltszíni taptot minden előadáson.

Külön fejezetet érdemelnek a darab táncbetétei, melyet három táncművésznő állított össze Ungárné Eghy Gissa koreografiai vezetése mellett. Sebes Ily növendékei: Kell Mariane, Fuchs Titi, Messer Klári, Weitzer Éva és Bartók Éva olimpuszi táncot lejtettek nagy sikerrel. Eghy Gissa pedig a Pokol tánpantomimjét állította be világvárosias izléssel. Valamennyi táncsoportja szenzációt keltett. A Betegséget Binder Tilda, Haas Erzsi, Haas Márta, Sauer mann Ili és Téthy Márta, a félelmet Heisler Gizi, Leikum Dóra és Szalai Gitti, az Örültséget Tancos Ducí, a Nyomort Gartner Elza és Ioanovici Elli, a Melankóliát Löwenstein Bözsi, az Éhséget Mayr Dóra, Téthi Rózsi és Winkler Trude személyesítették meg. Ördög fiókák Ambrus Pipi, Ferenci Stella, Grossmann Rózsi,

Jovița Titu, Schauer Dusi és Wiener Lia voltak. Egyh Gissa maga, mint a Tűz Istennője csodás plasztikával táncolt Lendvay Ferenc megrázóan drámai erejű szavalatára. Vass Boriska és Szömörkényi Magda, mint Hébe és Ganymedes minden felvonásban feltűntek egy-egy bájos és kifejező táncszámukkal. A légytáncot Herold Gitti, Huppert Cickó, Vajda Marika és Weisz Ági lejtették.

A láthatatlan közreműködőkről sem szabad megfeledkeznünk. Mindenekelőtt a diszletek tervezőjéről Wessely Ferdinand műépítészről, aki monumentálisan ható thébai, olimpuszi és pokoli diszletei önmagukban dicsérték. A színpad mögötti jazzszámokat Glausius kiváló zenekara szolgáltatta, míg a táncszámok egy részét Czégka Baba kísérte zongorán.

Ennyi tehetség és ilyen munka természetesen nem maradhatott hatás nélkül. A színházi válság megoldásának itt van a nyitja.

Cziffra Géza

ahogy elindult és ahogy befutott

(Arad.) Évtizede mult annak, hogy az *Erdélyi Élet* hasábjain új költő nevével találkozott az olvasó. Forró levegőjü versek, szerelmet lehelő rimes sorok alatt ott diszlett az új költő neve: *Cziffra Géza*. Figyelték rá. Jövőt jósoltak a tehetséges poétának, különleges helyet a magyar költészetben.

Nem így lett. Cziffra Géza hűtlen lett a muzsához. Hátat fordított a költészetnek. Lelkében nem zsongtak szerelmes verssorok, ölelkező rimek. Üzletember lett. Átpártolt a filmhez. De amíg eljutott az érvényesülésnek eme állomásáig, hosszu és kálváriás utat kellett megjárnia.

Aradról Budapestre távozott a tehetséges fiatal poéta, de a magyar fővárosban nem intett feléje a siker. Cziffra Géza nem esett kétségbe. Vissza nem akart térni szülővárosába. A szégyen nem engedte vissza, haza. Otthagytá tehát a magyar irodalmi klikkeket és tovább ment Bécsbe. A tarsolya üres volt. A német nyelvtudása fogyatékos. Még nem merült el a névtelenségben. Nem volt az a fiú, aki kétségbeesik.

Az idők folyamán volt fenn és volt lenn. Megtörtént, hogy könnyű gummiköpenyében hűvös őszi estén a sétatéri padra telepedett, mert nem volt hová lehajtani a fejét. Sokan hozzá hasonló helyzetben levők vagy a Duna-csatornába ugrottak kétségbeesésükben, vagy tehetetlenségükben másként vetettek véget elhibázott életüknek. Cziffra Géza azonban nem ismerte a csüggedést, ragaszkodott az élethez és tovább küzdött, amíg sikerült eljegyeznie magát a filmmel.

Bécs nem elégítette ki becsvágyát. A bécsi film a Sascha-gyár bukása után megszűnt tényező lenni. Cziffra Géza nem várta meg amíg a dekonjunktura hullámai összecsapnak a feje fölött, hanem merész elhatározással Berlinbe utazott. A német fővárosban akkoriban kezdett kibontakozni a mai fejlett filmipar.

Eleinte Cziffra Géza Berlinben sem találta meg az őt megillető helyet. Bizony keserves napokat élt át. Az Aradról ugyancsak Berlinbe került *Kertész* Dezső színész és filmrendező mesélte e sorok írójának, hogy Cziffra Géza hetekig aludt éjszaka a Tiergarten sűrű bokrai között és boldog volt, ha valamelyik ismerőse meginvitálta a Romanisches Kafféba egy csésze német kávéra és vajaskenyérré, ami reggelinek, ebédnek, oszonnának és vacsorának számított Cziffra Géza számára.

Hosszu időbe telt, amig felismerték Cziffra Géza képességeit és ekkor megnyílt előtte az érvényesülés sokáig elzárt utja. Bekerült segédrendezőnek egy filmgyárba, majd rendező lett, később produkciósleiterré lépett elő. Legutóbb kizárólag a vállalat reklámügyeit intézte nagy hozzáértéssel és olyan ötletesen, hogy a beképzelt németek elbámultak a csodálkozástól.

*Havi ezer márka fizetéssel dolgozott Cziffra Géza,
a saját Adler-autóján száguldott végig az Unter
den Lindenen*

és ment ki Neubabelsbergbe a felvételekhez. Egyszóval: *be-futott*. Név lett. Elismert tekintély. Nemcsak a szaklapok látták szívesen okos és szellemes cikkeit, hanem a komoly *Berliner Tageblatt* is rendelkezésére bocsátotta hátsábjait.

Sok minden megváltozott Berlinben, amióta e sorok írója találkozott a berlini Wilhelmstrassei filmirodában Géza von Cziffra urral. Hitlerék megtisztították az idegenektől a német filmet. Cziffra Géza is kénytelen volt otthagyni Berlint. Most Budapesten tartózkodik és filmgyártásról tárgyal illetékes tényezőkkel. És amilyen ügyes és tehetséges ember a volt aradi poéta, bizonyos, hogy hamarosan találkozni fogunk olyan magyar filmmel, amelyet ő irányít.

Az Erdélyi Élet örömmel regisztrálja Cziffra Géza felé felívelő karrierjének állomásait, mert ennek a lapnak hátsábjain kezdte bontogatni kivételes tehetségének szárnyait.

Ez alkalommal nem mulaszthatjuk el megemlíteni, hogy még egy aradi hírlapíró futott meg szép karriert, aki ugyancsak az Erdélyi Életnél kezdte pályáját. *Seidner* Imréről van szó, aki most a Népszövetség városában, Genfben fejt ki hasznos ujságírói tevékenységet. *Seidner* Imre nemcsak magyar lapokat lát el színes és érdekes riportokkal, hanem számottevő világlapok is szívesen közlik eredeti meglátással megírt cikkeiket.

Álmodik a

„Természettudományi Közlöny“

(Arad.) Kezünkbe került a „Természettudományi Közlöny“ most megjelent áprilisi száma. Dr. *Ilosvay Lajos* ismerteti *Berthelot*-nak, a nagy francia vegyésznek az álmát: miképen alakulnak az emberiség életkörülményei a 2000. esztendőben. A vegyész ilyennek álmodja az emberiség jövőjét:

„Akkor már nem lesz a Földön földművelés, nem lesznek pásztorok és földművelők; a földműveléstől függő életet a kémia megszüntette.

Nem lesznek szénbányák, nem lesz szénből tüzelő anyagok termelése, de nem lesznek bányászmunkabeszüntetések sem. A hőtermelést új alapokra fektette a fizika és a kémia. Nem lesznek vámpok, védővámpok, háboruk és nem lesznek emberi vérrrel öntözött országhatárok se. A légi közlekedést megszüntették, mert a kémiai energia segítségével mozdított szerkezetek a hozzájuk fűzött várakozásokat nem elégitették ki. Ezek bekövetkezése után hozzá lehet látni a szocializmus álmainak megvalósításához, föltéve, hogy sikerül olyan szellemi kémiát is föltalálni, amely épügy, miként a kémia a testek anyagi sajátságainak, — ez az emberek erkölcsi természetének megváltoztatására; tanítand meg bennünket.“

A szükséges energia előteremtésének lehetőségei határtalanok.

„Elég volna — írja *Berthelot* — 4—5000 méter mély kutakat furni s ott megtalálható volna minden életnek és sok iparnak tényezője: a hó. A kutak fenekén a víz magas-

GYAPJUIPAR R. T.

A legmodernebb női és férfi ruha- és kabát szövetujdonságok

A legjobb minőség olcsó áron!

Az összes lerakatokban és elárusítóhelyeken:

Timișoara:

I., Bul. Reg. Ferdinand (Lloyd sor)

I., Str. Primăriei (Magyar Általános Hitelbank-pal.)

II., Széna-tér 2.

IV., Bulevardul Berthelot 19 (Serilana S. A.)

A R A D:

Palatul Minoritilor.

hőmérsékletü és gözének nyomása akkora volna, hogy bármiféle gőzgépet hajtani bírna. Abból a gőzből keletkező folyós viz mentes volna minden betegséget okozó baktériumtól. Tisztaságához foghatót a legtöbbször nagyon szennyezett kutvizekből csak fölötte nagy költséggel lehetne előállítani. Ilyen mélységben a Föld bármely részén határtalanul és szakadatlanul megújuló termoelektromos energiaforrás kerülne birtokunkba, amelynek csökkenése csak sokszázezer év múlva következne be. Ott pedig, ahol hó van, van elektromos energia s van kémiai energia is.

Más szavakkal: minthogy a Föld minden pontján, minden időben olcsón állíthatunk elő fizikai energiát, a Föld minden pontján, minden időben, könnyen és gazdaságosan állíthatunk elő kémiai készítményeket. Ha pedig ez az energiaforrásunk meglesz, megoldhatjuk a kémianak talán legnagyobb föladatát is: a táplálószerék gyártását. A táplálóanyagoknak és közvetítésükkel az élelmiszereknek gyártása független az időjárástól. Szárazság, esőzés, hőség, fagy nem semmisítik meg a termést, a készítmények mentesek lesznek a betegséget okozó baktériumoktól. Nem lesznek buza-földek, szőlők, nem lesznek gulyáktól, ménesektől, nyájaktól, csordáktól megelevenedő legelők. Az emberek szelidebökké, erkölcsösbökké válnak, ha nem mészárlás és élőállatok elpusztítása árán élnek majd."

Igy álmodik a vegyész. Amikor azonban ébren van, rabbanóanyagokat gyárt a gránátokba és srappel-
lekbe, halálágyakat és baktériumbombákat tesz ki.
Amikor a vegyész ébren van, lelkesedik a haboru embermészárszékéért a hitlerbandák bestiálitásaiért, általában mindenért, ami álma megvalósulásának útjába áll.

Duci öngyilkossága

(Arad). 1538-ban Lyonban jelent meg ifjabb Hans Holbein a „Halál képei“ címü negyven lapból álló fametszet-sorozata, amely döbbenetes erővel és borzalmas képekkel emlékeztet a halál hatalmára. A nagyszerü művész kiapadhatatlan képzelete hatalmas kifejező erővel állítja elénk évszázadok után is művészi igazságot: *a halál egyformán ér utól mindenkit.*

Ennek a megragadó kompozíciónak minden egyes darabján embereket látunk. Egyik a társadalmi ranglajtorja lendülve, hermelin palástban, joggarral és királyi koronával ékesítve, a másik rongyokba burkoltan, nélkülözésektől összeaszottan, poros, piszkosan áll, de mindegyik egyformán ijedten hőköl vissza a csontembertől, aki félelmetes kaszájával feléjük suhin.

Ebben a sorozatban szerepel egy fiatal leány is, amint

virágok és játékok között szépen diszitett ruhában, rózsakoszorúval a fején, a fiatalság hamvas bájával igézetes táncot lejt és közben belékarol a halál. Azok, akik mulatóhelyeken, színházak puha páholysoraiban a vidám felejtkezés lehető- ségeit keresik és mámorban tapsolnak a szép, fiatal, kitűnő alakú táncosnőnek, vagy szubrettnek, vajjon látják-e valaha is felrajzolódni a vigasság tanyáján a hajladozó, mosolygó, hangulatot keltő színésznő mögött a csontos kezét, amely fe- léje nyul, hogy elhozza belőle az életét?

A haláltánc áll és dárídózik a mulatóhelyeken is.

Az emberi szomorúságok, gondok, fájdalmak, csalódá- sok eléri a színésznők alakját is, akire pedig a könnyen hevülő kispolgári fantázia rárakja a gondtalan élet minden örömének hitét, akik köré a könnyű, jóérzések virágfüzéré- t fonja a képzelet.

A szépség, az ifjuság, a hódolat, a könnyű érvényesü- lés, a vértpezsdítő tánc nagyszerű ütemében pedig ott dobol egyhangu zörejes tamtammal, mintha a jazzdobot szomoru néger kezelné, a színésznő vágya: *meghalni*.

Duci állítólag másodszor kísérelt meg öngyilkosságot. Ezuttal sem sikerült. Amikor majd felépül és a szanatóriumi ágyból lelép, hazamegy, felölti magára az estélyi ruhát, rá- fagy az arcára a mosoly, muszájból nevet, hajlong, forog és táncol és közben karját újból és ismét odatárja a megsem- misülésnek. Áll a haláltánc!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lehet jó tiz esztendeje, amikor Nagyváradon járt egy osztrák gróf. Az előkelő grófnak előkelő passziója volt: ő volt a filmcsászár Bécsben. Természetes tehát, hogy vidéki kiruccanásai alkalmat szereztek számára a legszebb nők fel- vonultatásához. Ki nem akart volna akkor és azóta is mozi- színésznő lenni?

A nagyváradi filmiroda igazgatósági szobája alig győzte fogadni a látogatókat. Jöttek gyönyörűek és jöttek a moso- gató dézsa mellől. Jöttek jóval tul a negyvenen, magukat tündérszépnek hitt sárkányok és jöttek jóval alul a bakfis- koron. Duci még tizennégy éves sem lehetett, amikor beállit- tott a mamájával. Csinos is volt, szép is volt, csak a fiatal- nál is fiatalabb volt. A filmdirektor megkérdezte tőle azt az obligát filmszínésznőjelteknek szánt kérdést: — Autót ve- zetni tud? — A kislánynak nem volt ideje válaszolni, az anyja azonban rögtön kivágta: — Még nem, de fog!

Duciból aztán színésznő lett. A karcsúsága egy kicsit elmolettesedett, néhány év is eltelt és mindnyájan öregebbek lettünk, csak a szinpadra lépő Duci szépsége nem öregbe- dett. Aradi szerződése után Budapestről érkezett a hír, hogy Falus Magda színésznő, a csinos Fiedler Duci, az aradi kor- zó, a Dácia kávéház és a strand jól ismert remek figurája gázza! megmérgezte magát. Miért? Ki tudja?

Áll a haláltánc!...

A munka megbecsülése

Arad. „Hála Istennek“ — mondta egyfiatalember az auto-buszon egy másiknak — „hála Istennek, a napokban már lesz munkám. Nem sokat fizetnek, az igaz, nem is így képzeltem valamikor, az érettségim idején... tudod, nem szellemi munka lesz, csak afféle, mint mondani szokás: fizikai, dehát mindegy. Fő az, hogy dolgozni fogok, lesz egy kis keresetem... hála Istennek...“ — és babonásan „le-kopogta“ a nagy szerencsét a padon, alulról, mert csak így érvényes.

Mennyi minden eszébe jut az embernek, ha véletlenül ilyesfajtu beszélgetést hall, igazán véletlenül, mert hiszen mi sem ritkább a mai világban, mint ezt a két szót hallani: hála Istennek... Különösen pedig olyan hirt, hogy valakinek munkája akadt, akinek eddig nem volt. És ha az ember különösebben reménykedő hangulatban van, az ilyen beszélgetés hatása alatt hajlandó arra gondolni, hogy ime: még az olyan szörnyüseséges csapásnak is, mint a munkanélküliség, van bizonyos jótékony tanulsága, hogy ne mondjuk: eredménye. Ha kevés is, ha csupán távoli jobb jövődökre kiható tanulsága és eredménye is, de van tagadhatatlanul. Ez pedig a *munka megbecsülése, a munka öröme*. A holdog békevilágban elképzelhetetlen lett volna ez a beszélgetés két fiatalember között. Akkor inkább ilyenformán hangzott volna: sajnós, réngeteg a munkám, kérlek és micsoda vacak fizetésért... igazán nem tudom, minek tettem érettségit, mikor a fizikai munkásokat aránylag sokkal jobban fizetik... és így tovább...

Azokban az időkben, ha nem is mindig őszintén, még is inkább panaszkodtak a fiatalok a munkára mintsem örültek volna neki. Ma azzal kezdődik az örömük, hogy dolgozhatnak és minden egyéb csak ezután következik, mint meg-szolgált, megérdemelt jutalom.

A munka önrzetére, szeretetére, megbecsülésére — milyen különös! — ép ezek a munkában szükölködő idők tanítják meg a fiata-ságot, mint az egészség kincsére csak a betegség figyelmezteti az embert. Nem sok ez vigasztalónak, annyi bizonyos, de még is valami: mindenesetre jóval több a semminél.

Hotel Dácia

legelőkelőbb kávéházával és
éttermével Arad legjobb
közönségének találkozóhelye

Glausius-jazz!

Glausius-jazz!

Hölgyeim és uraim,

— heti híreinket közöljük

— Nincs a világon egyetlen olyan város sem, amelynek zsidósága nem reagált volna azokra a németországi eseményekre, amelyek Hitler Adolf uralomrajutását nyomon követték. Az egész világkereskedelem szolidaritást vállalt a németgyártmányú árucikkek bojkottálásával, azzal az egyetemes civilizációt ért arcucsapással szemben, amelyet egy primitív mázolósegéd adott Németországban a kancellári székéből, ahová csak a tömegek minden képzeletet felülmuló sötét butasága jutatta be. Minden agitáció nélkül megindult Romániában is a németországi árucikkek bojkottja. Senki sem vesz német gyártmányú Faber-ceruzát — nagyszerűen pótolhatók a különben kitűnő német gyógyszerek, (Franciaország, Svájc, Olaszország évek óta mellőzik a német gyógyszereket) a temesvári Pyram-paszta és a kolozsvári Gladys cipókrém kiszorították a németországi Schmolll-pasztát a piacról. — a romániai Beck-féle pótlék elsőrendűen bevált a francók-pótlékáé helyett, nem kellene az aradi Azurolgyártmányok sem, melyek szintén német eredetűek, teljesen német kezekben vannak. Festékárut Anglia és Svájc szállítanak, — a porcellánkereskedők cseh portékát hozatnak. Elektrotechnikai gyártmányaikat a belföldi és a magyar Tungsram-gyár pótolják. A sütőiparosok beszüntették a német Diamalt használatát. A romániai ipar és kereskedelem, — mint látjuk — élénken reagált a németországi eseményekre. Mindennek előtt: pártoljuk a hazai ipart!

— *Más.* Hunyady gróf, a soborsini nábob halála után hasábos cikkek jelentek meg a napisajtóban és úgy parentálták el az elhunyt főurat, mint aki százmilliót hagyott hátra. A hagyaték felbecsülésére kiszállt bizottság néhány nap múlva — általános meglepetésre — úgy nyilatkozott, hogy a röviddel ezelőtt még kincseiről heted-hét országban híres kastélyban egy valamirevaló szőnyeget, festményt, műtárgyat sem találtak. Senkisé is beszélt azóta sem a végrendelet intézkedéseiről, olyan értelemben, maradt-e vajjon valami jótékony célra, mondjuk a Magyar Pártnak, vagy más hasonló intézménynek? Hová tűntek a milliók, — hová sikkadtak a műtárgyak a nagy értéket reprezentáló gyűjteményből. Az Erdélyi Élet felderíti az igazságot ebben a rejtélyes ügyben anélkül, hogy a kegyeletsértés hibájába esnék. Sorban megszólaltatjuk a közelállókat, a község vezetőit, a szakértőket, a grófi család jogtanácsosát és a pénzügyigazgatóságot, — hogy akciónk minden oldalról megvilágítást nyerjen. Felelni akarunk a közérdeklődésre: hová tűnt Hunyady gróf százmilliót hagyója?

Politika

Az Erdélyi Élet görbe tükrében

— Milyen alapon tehetett iljabb Cuza Berlinben olyan kijelentést, hogy neki tetszik a Hitler személye?

Egy kiránduló iskola növendékeit fogadja a pápa is és beszédbe elegyedik a gyerekekkel.

— Na, te, — mondja egyiknek — hát mi tetszik neked legjobban itt Rómában?

— A Szent Péter templom.

— Hát neked, te másik kisfiu, mi tetszik legjobban itt Rómában?

A sixtusi kápolna.

— Hát neked? — fordult most a pápa Mörickához.

— Nekem maga tetszik a legjobban, — vágja ki Möricka.

A pápát meglepi a válasz, aztán elkomolyodik és újával megfenyegeti Mörickát, így szól:

— Du Ganef!...

.....

— El lehet-e logadni vajjon Cuza proflesztort a Muszolini tanítványának?

Berlioz, a nagy zeneszerző, egyszer az uccán sétálva hallotta, hogy egy verklis az ő szerzeményét játsza. Odament és így szólt hozzá:

— Barátom, ezt a darabot egészen más tempóban kell játszani. Adja ide a kurglit, én majd megmutatom, mert én vagyok Berlioz, aki ezt a zenét szerezte.

A verklis áhitattal adta át Berlioznak a kurglit és nagy figyelemmel hallgatta, amint végigverklizte a darabot.

Másnap Berlioz újra találkozott a verklissel, akinek mellén most hatalmas tábla fityegett ezzel a felirással:

BERLIOZ-TANITVÁNY

Higye el, ha sorsjegyét a Goldschmidt bankban szerzi be, — Huzás után lőnyeremény kerül majd a zsebibe...

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

A fehér méreg

Hatalmas óceánjáró szeli a tenger hullámain, amikor egy kisiut lesodor az ár a fedélzetről. A gépek megállnak, majd visszafordul a hajó, leeresztik a mentőcsónakot, de a gyermeket mégsem ez menti meg, hanem egy bátor férfi, aki habozás nélkül utána ugrott a habokba. Az izgalomnak vége és az uszó város békésen közeledik Hamburg kikötője felé. Senkisémet veszi észre, hogy az egyik kabin ablakából különös palackok zuhannak a tengerbe, ahonnan titokzatos halász szedi ki azokat. A palackokban az emberiség legnagyobb ellensége rejtőzik: a fehér méreg, a morfium. Az életmentő férfi sorsa ugylátszik szorosán összefonódik a fehér méreggel, mert amikor családi körébe tér, megdöbbenéssel tapasztalja, hogy hugát a morfium rabjává tették. Kiméletlen harcot kezd a lelketlen kufárok ellen és addig nem nyugszik, míg ismeretlen főnöküket halálba nem kergeti.

A film tartalma nem kitalálás, nem szenzációkat hajhászó üres bűnügyi mese, hiszen az élet ennél sokkal fantasztikusabb eseményeket produkál a morfiumcsempészek világából. Kulturális értéke abban van, hogy rámutat a fehér méreg romboló hatásaira és a néző elé állítja a visszariasztó példát. Az aljas és vakmerő társaság, mely kapzsiságból megrontja a fiatal lányokat és embereket, elrabolja lelküket, szintén nem kitalálás, az újságok hasábjairól ismerőse már a közönségnek. Csupán a főhőst alkották némi fantáziával a film szövegírói, de ezt megmagyarázza az a körülmény, hogy Hans Albers számára akartak szerepet kreálni. Hans Albersnek pedig csak olyan szerep való, melyben az emberfeletti embert alakíthatja, a férfias férfit, aki csak úgy érzi jól magát, ha gigászi akadályokat küzdhet le, ha hatalmas ellenségek tömegével mérkőzhet. Mintaképe annak, hogyan kell szembeszállni a sorscsapásokkal. Ez magyarázza népszerűségét is, mert példát mutat az élet viharaitól megtépázott embereknek az ellenállásra, a csüggedetlen kitartásra.

Ezt hozta ki Kurt Geron kiváló rendezése is a daraból, ezt a harcot, ezt a kitartást és ebben rejlik a film második kulturértéke, mellyel erkölcsi erőt szolgáltat a nagy tömegeknek. A darab mellék alakjai pompás montázként szolgálnak ennek a célnak. Gerda Maurus játsza a morfista lányt, akit a méreg fosztott meg erkölcsitől is. Trude von Molo, a mocsárban is tisztán virító liliom bájos műalkáját megkapóan szemlélteti. Két sötét férfifigurál Peter Lorre és Alfréd Abel a színművészet legmagasabb fokán álló alakításaikkal ábrázolnak. Hans Albers most nem annyira humoros, mint máskor, de sokkal meggyőzőbb.

Susan Lennox tündöklése

A Metro Goldwyn-Mayer filmgyár legutóbb a két-, sőt többszörös politikát vezette be gyártási elvként és ezzel a rendszerrel diadalt diadal után arat. A Grand Hotel óriási sikere a gyár igazgatóságát újabb regény témák felé vezette. Így vették elő a Susan Lennoxot, az utóbbi évek leghíresebb amerikai regényét, mely megkapó témájánál fogva különösen alkalmasnak látszott a megfilmesítésre. Egy parasztlányról van benne szó, aki törvénytelen gyermekként jött a világra. Hogy el ne zülljön és anyja sorsát elkerülje, korán férjhez akarják kényszeríteni. Részezes vőlegénye azonban mámoros állapotában egyszer beront a lány kamrájába és ezzel menekülésre kényszeríti a fiatal teremtést. Susan megszökik hazulról és egy fiatal ember házában talál éjszakai menedéket. Az éjszakából azonban egy hét lesz és mindkettőjük szívében felébred a szerelem. Susan a fiú szeretője lesz. A Sors azonban még sok hányattatást tartogat számára. Atyja és vőlegénye elől menekülni kénytelen, egy cirkusz-társasághoz csatlakozik. Csakhamar a cirkuszigazgató barátnője lesz. Utána egy előkelő politikus következik és amikor első szerelmesével újra találkozik, már nem az, aki volt, nem egyszerű parasztlány, hanem kényes metresz. Lelkileg azonban ekkor is megőrzi megőrzi ártatlanságát és amikor a fiú züllött életre adja fejét elkeseredésében, Susan szakít a jó móddal és kényelemmel és keresésére indul. Egy délszaki város mulatóhelyén talál egymásra a két sokat szenvedett szerelmes.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A film címszerepét Greta Garbo játssza. Az amerikai lapok egyöntetűen megállapítják, hogy ilyen remek szerepe, nagyszerű alakítása és óriási sikere még sohasem volt. Azt a nagy testi és lelki elváltozást, amin a darab folyamán a hősnő keresztül megy, a legtekélyesebb emberábrázoló művészettel adta vissza. Az amerikai sztárok élén elfoglalt helyét ezzel a filmmel még jobban megerősítette. Pedig nagy taktikai hibát is elkövetett a premier alkalmával. Mint ismeretes Hollywoodban bevett szokás, hogy a film sztárja a premieren megjelenik a függöny előtt. Greta Garbo erre nem kapható. Kijelentette, hogy inkább hazautazik Svédországba és egész életén keresztül száraz kenyéren él, minthogy a premieren hajlongjon. A lapok mégsem vették ezt rossz néven tőle és egyöntetűen megállapították, hogy Garbonak semmi szüksége sincsen ilyen reklámra.

Rádió, csillár, villanszerelés legolcsóbban
Varga Testvéreknél Str. Alexandri 1

Tavaszi kabát, costum és ruházatok nagy választékban

Crepe de Chine 75 Lei.

A segevári selyemgyár fölerakatában

WEISZ SÁNDOR Str. Bratianu (Weitzer J.-u.) 2.

Férfi partnere Glark Gable, ez a tüneményes tehetségű színész, mint új Valentinot emlegetnek az Óceánon túl. Érzelmes, de amellett férfias játéka kétségkívül a legnagyobb színészek közé emelik ezt a fiatal embert, aki néhány alakításával már régen beolta magát az aradi közönség szívébe is. Jean Hersholt a másik férfifőszerepben kitűnő jellemábrázolásáról tesz tanubizonyságot.

Susan Lennox rendezője Robert Z. Leonard olyan gondossággal készítette ezt a filmet, amilyen eddig páratlan az amerikai filmiparban. Amikor már készen volt a darab, akkor kezdte meg az utólagos felvételeket és mindent a legapróbb árnyalatig összhangba hozott. Az utólagos felvételek ugyanannyi ideig tartottak, mint az eredetiek és ugyanannyiba is kerültek. Ezért olyan tökéletes Susan Lennox, hogy még a Metro jubiláns sorozatában is feltűnést keltett.

Finom kis család

Anny Ondra minden filmje ünnepet jelent a moziba járó közönségnek.

A fiatal művész nő ragyogó humora gondtalan kacagást képes fakasztani a legelkeseredettebb ember ajkán is és minden alakítása egy-egy különös, kedves figurát teremt. Legújabb filmje annyiban mulja felül eddigi alkotásait, hogy szövege különösen testére szabott szerepet kínált neki. Most is szeleburdi kislányt játszik, de ez a kis szeleburdi tele van szívekkel, lélekkel és vidámságának leple alatt színes érzések irányítják tetteit.

Wassermann Aencel pompás szöveget írt és ennek köszönhető elsősorban a filmvígjáték szenzációs sikere. Anny egy berlini zeneiskolában nevelték fel szülei, akiket 10 év óta nem látott. Csak annyit tud róluk, hogy édesapjának színháza van, melynek neve nagy betűkkel ékeskedik levélpapírján. Anny el is képzeli magának a pompás müntézetet és két iskolatársnőjének fényes szerződést ígér. Jószándéknak jutalma azonban csak gunykacaj, amikor kiderül, hogy a híres színház nem egyéb vásári komédiásbódénál, melyben édesapja egy aranyhállal teli akvárium tartalmát issza meg, utána kardot nyel és tüzet hány. A kis Annyt lesújtja ez a csalódás, azonban nem olyan fából faragták, hogy ezt tulságosan a szívére venné. Még nagyobb meg-

Butort egy életre a

»Butorközpont«-nál

vegyen!

BENE & COMP

Arad, Bulvardul
Regina, Maria 22.

rázkódásban van része, amikor megtudja, hogy édesanyja kleptomániás. Ez volt az oka annak, hogy tíz évig idegenben nevelték szülei. Egymás után érik a sors csapásai a fiatal lányt, de hü barátot talál egy bohókás artistában, aki csakhamar fiúlig szerelmes lesz belé. Az üzlet rosszul megy és a komédiások nyomorban tengődnek. Ilyen expozíció után a film azokat a bonyodalmakat mutatja be, amelyekkel a kis Anny szanája finom kis családját.

Parádés szereposztással szüntette meg Carl Lamac a régi Ondra-filmek azon hibáját, hogy azokban csak a főszereplő volt kifogástalan. A komédiás apát Victor Schwannecke, a kleptomániás anyát Margarete Kupfer alakították, pompás jellemfestéssel. Anny Ondra partnere Siegfried Arno, aki még sohasem volt olyan természetes humoru, mint ebben a szerepében. Lamac rendezése különösen szellemes és ötletekben gazdag, látszik rajta, hogy a téma igazán kedvére való volt. A fiúlbemászó zeneszámokat Josa Benes komponálta és mindenütt nagy sikert aratott velük. Kétségtelen, hogy a film Aradon is fényes karriert fut be, mint a tavaszi moziszezon nagy slágere, miután minden részlete megegyezik az aradi közönség izlésével.

A kis huncut

Die Kleine Schwindlerin

Mulatságos vigjáték, melynek főszerepét Dolly Haas játsza. Ez az egy mondat elegendő már a film jellemzésére és a közönség megérti belőle, hogy csak jót várhat. Kétórás gondtalan szórakozást és az elfásult kedélyek felüdülését jelenti.

Dolly Haas olyasféle alakot személyesít meg benne, mint Twist Olivér, csak hogy női formában. Zzebtolvajok, Betörők, csalók és szélhámosak bandájába kerül. ahol be kell bizonyítania rátermettségét a bűnre. Sikerül is neki, mert merész fogással megszerez egy csomó levelet amelyek alkalmasak arra, hogy egy előkelő hölgyet kompromittáljanak. A kis szélhámos azonban nem bűntársai érdekében cselekszik, hanem egyesegyedül és kizárólag egy férfiért, akit szeret.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégibb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Tavaszi öltönyök és kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Ez a férfi olyan gazdag, amilyen csak egy mozhős lehet. Nemcsak két pompás autója van, hanem nagyszerű luxus-jachtja is. Emellett fölényes a legveszedelmesebb helyzetekben és nem fél sem istentől, sem ördögtől. Revolverével sakkban tartja az egész rablóbandát, úgyhogy végül megérdemli a sikert. A betörőtársaságot rendőrkézre juttatja, ő maga pedig megkapja a legédesebb leányt, akit elképzelné lehet: Dolly Haast.

A filmnek kétségkívül nagy előnyei vannak. Nagyon vidám, szerfölött bonyodalmas, lendület és tempó van benne. Úgyesen vezetik benne a cselekmény fonalát, pompás helyzetek alakulnak ki, az érdeklődést egy pillanatra sem engedi apadni és csattanó csattanót követ benne. Mindehhez a Riviera csodás vidékén játszódik le és ez a gyönyörű keret még kevésbé jó tárgyat is érdekessé tenne. Johannes Mayer rendezése frappáns és művészi.

Dolly Haas a cimszerepben kedves egyéniségének minden báját megcsillogtatja. Fiuruhában épp olyan ellenálhatatlan, mint a szemérmes leányzó alakjában. Harold Paulsen a milliommot a férfiaknál oly ritka bájjal alakítja. Minden jelenetét tökéletesen játsza meg. Olto Walburg, Hans Junkermann és Alfréd Abel egészítik ki az együttest oly kiválóvá, hogy avval kevés vigjátéki szerepöntés vetélkedhet. A vigjáték nagy sikerek emlékével került el hozzánk.

Az Aradi Általános közgyűlés

Az Aradi Általános Takarékpénztár az elmúlt héten tartotta rendes évi közgyűlését. Lakatos Aladár ügyvezető igazgató terjesztette elő az igazgatóság jelentését, amely az intézet működésének adatai mellett visszpillantást vetett a lefolyt év közgazdasági mozzanataira. Faragó Rezső vezérigazgató hosszabb beszéddel ismertette az okokat, amelyek az igazgatóságot azon indítvány megtételeire birták, hogy az elmúlt év jövedelméből se osztalék, se jutalékok ne adassa-

nak, hanem azt egészben tartalékolásra fordítsák. Az egyhangu helyesléssel fogadott beszéd után a közgyűlés elfogadta az igazgatóság javaslatát, amely szerint a 2,231.717 lejt kitevő nyereségből 185.192 lej a rendes tartalékalap, 1,400.000 lej a kétes követelések tartalékalapjának 100.000 a tisztviselői nyugdíjalap 20.000 lej a felügyelőbizottság díjazására fordítassék, 525.925 pedig az 1933 évi nyereség-számlára vitessék át.

— Minden cikkért írója felel. — Az „Erdélyi Élet” hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár mérlege az 1932. évről

A bankélet mai pangása közepette valóban felemelő és vigasztaló az a mérleg, amelyet az ország egyik leghatalmasabb pénzüintézete, az Erdélyi Bank tesz közé. Ez az impozáns és biztos kézzel vezetett intézet mobilitásának, megbízhatóságának és tőkeerejének fényes bizonyítékát adta a legnehezebb viszonyok között.

A bank mobilitását dokumentálja elsősorban az, hogy 104 millió lej készpénz-állomány mellett 422 millió lej összegű, még ma is könnyen mobilizálható váltóanyagot kezel, tulajdonképpen részben kereskedelmi tárcaanyagban, amelyek együtt a mérleg szerint 640 millió leies betétállagnak 82%-át fedezik. A bank 1931 január 1-én 1,329.000.000 lei betétet kezel, amelyből két év alatt, 1932 december 31-ig 688.912.000 leit fizetett vissza, tehát korábbi betétállományának 52%-át, történt ez a visszafizetés újabb hitelek igénybevétele nélkül, amely körülmény a bank rugalmas és körültekintő üzletvezetését igazolja. Ennek a teljesítménynek meg is volt a hatása, mert a betevőközönség újabb rétege fordult bizalommal az intézethez az 1931. évben 351.466.000, az 1932. évben pedig 209 634.000 lej új betétet helyezvén el a banknál. Ez a betét-mozgás tette lehetővé azt, hogy akkor, amikor az ország legtöbb intézeténél a hitelélet csaknem teljesen szünetelt, az Erdélyi Bank az 1931. évben 600 millió lei, 1932. évben pedig 125 millió lei új hitelt folyósított az ország legjobb és még dolgozó rétegeinek.

Mivel az intézet kihelyezési állománya két év alatt körülbelül a felére csökkent és mert a különféle törvényes korlátozások az egyéb bankári jövedelmeket is hátrányosan befolyásolták, csökkent a kereseti lehetőség is, amelyet azonban megfelelő költséggazdálkodással az intézetnek ellensúlyozni sikerült; szemlélteti ezt az a körülmény, hogy míg 1930. évben az intézet költség számlája 16 millió leire rugott, az 1932. évben ezek 9.5 millió leire apadtak.

A mérleg szerint mutatkozó 6.236.000 lei nyereség felosztására vonatkozólag a megfelelő osztalék levonása után, az eredménynek több, mint felét a különféle tartalékalapok, köztük a tisztviselői nyugdíjalapnak újabb 500.000 leivel való gyarapítására fordítják, amely tartalékolások által a 82 milliós alaptőkének 50 százalékát meghaladó megtakarításokat eszközölt az intézet rövid néhány év alatt.

Az igazgatósági jelentés dicsérőleg emlékezik meg az Aradon, Brassóban, Nagyváradon, Szatmáron, Nagyszebenben, Temesváron és Marosvásárhelyen működő fiókjairól, amelyek a megnehezedett viszonyok közepette piacaik és körzeteik gazdasági életének normalizálásához jelentős mértékben hozzájárultak. Az Erdélyi Bank mérlege, amelyet az igazgatóság képviselőjében Mocsonyi Antal elnök, Conrad Ottó igazgatósági tag és Hargitay Bertalan vezérigazgató irtak alá, 782 millió 598.000 lei aktív vagyont tüntet fel.

Vidéki urinőknek
legkényelmesebb, ha ruhájukat

IFJ. KREBS

festő és vegytisztítóhoz viszik,
közel a villamoshoz és a vidéki
autóállomással szemben van.

Ar d, volt Boros Béni-tér
51. Fiók : v. Deák Ferenc-uca.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszköztetnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

A „REGGEL“

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótá-
borának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel“ kiadóhiv. jához. Str. M. Nicoara 1.

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás.
Elkülönített játéktér. — Szeparált
bridgesalon. Estétkint parkettánc. —
Aradváros közönségének évtizedek óta
megszokott találkozóhelye.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszerár

A j á n d é k o t
előnyös és olcsó áron
vásárolhat

CSÁKY
órás ékszerésznél

A R A D, Lutheránus
templommal szemben.
Óra, ékszerjavítás, ék-
szervésés elsőrangú
kivitelben: 00 00 00

Tavaszi angol és francia divatlapok meg-
érkeztek a „REVÜ“ SZALONBA

CSONT

elsőrendű uriszabósága, volt Deák F.-u. 15.

Kiadja az „Erdélyi Élet“ Lapkiadó Vállalat.

Tip. Lovrov, Arad